

Gjøvik, 13. mai 2016.

J.nr./referanse: 09-16/GK/ks

TIL KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Roar Løken Lunder, leder (H)

Undis Scheslien, nestleder (Sp)

Thomas Longva (V)

Hans Olav Lahlum (Sv)

Irene Kalrasten (Ap)

Kopi sendt:

- Ordfører og rådmann
- Innlandet Revisjon IKS

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Det innkalles herved til møte i kontrollutvalget:

Dato: Mandag 23. mai 2016**Tid: Kl. 0845 – ca 1500****Sted: Møterom Vardal, rådhuset**

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Følgende er sendt ut direkte fra kommunen og bes tatt med i møtet:

- Årsregnskap 2015 og årsrapport 2015 (vedlegg til sak 33/16)

Deltakelse fra andre i møtet:

- Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig Unn Romundgard og utøvende revisor Bjørn Gustavsen deltar i forbindelse med saker vedr. regnskapsrevisjon og årsregnskap 2015 (sakene 32 og 33).
- Rådmannen/administrasjonen deltar slik:
 - Rådmann Magnus Mathisen og økonomisjef Jan Ove Moen deltar fra kl. 1200 i f.m. andre del av sak 33 (årsregnskap 2015 for Gjøvik kommune)
 - Kommunsjef Marit Lium Dahlborg og jordbrukssjef Ingun Revhaug deltar fra kl. 1400 i f.m. sak 34 (orientering om inngått leieavtale).

Eventuelt forfall til møtet bes meddelt snarest til undertegnede på telefon/sms til 995 77 903, eller e-post til kjetil@kontrollutvalget.no

Med hilsen

For leder i kontrollutvalget

Kjetil Solbrækken

utvalgssekretær

Adresse:

Kontrollutvalgstjenester Kjetil Solbrækken

Studievegen 7, 2815 Gjøvik

Tel. 995 77 903, e-post: kjetil@kontrollutvalget.no

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

SAKSLISTE

FOR MØTE I GJØVIK KOMMUNE

Mandag 23. mai 2016 kl. 0845

(Møterom Vardal, rådhuset)

SAK NR. 31/2016	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 14.04.16
SAK NR. 32/2016	REGNSKAPSREVISJON: PRESENTASJON AV FAGOMRÅDET OG REVISJONSSTRATEGI FOR 2015
Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig revisor orienterer.
SAK NR. 33/2016	ÅRSREGNSKAP 2015 FOR GJØVIK KOMMUNE - KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE
Kontrollutvalget oppgave er å avgi uttalelse til årsregnskapet, jf. forskrift om kontrollutvalg § 7. Revisor/Innlandet Revisjon IKS oppsummerer revisjonsarbeidet og presenterer revisjonsberetningen. Rådmannen og kommunens regnskapsansvarlig presenterer årsregnskapet og rådmannens årsrapport.
SAK NR. 34/2016	INNGÅELSE AV LEIEAVTALE – ORIENTERING V/RÅDMANNEN

Gjøvik, 12. mai 2016.

For utvalgsleder

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Kopi til orientering:

- Gjøvik kommune v/ordfører, rådmann og vararepresentantene til kontrollutvalget
- Innlandet Revisjon IKS

SAK NR. 31/2016

Gjøvik kommune

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 14.04.16

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	23.05.16	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteprotokoll fra møte 14.04.16

Vedlagt:

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 14.04.16 godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Møteprotokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges herved frem til formell godkjenning.

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Torsdag 14. april 2016 holdt kontrollutvalget møte i Gjøvik rådhus fra kl. 0845 – 1410.

Som medlemmer møtte:

Roar Løken Lunder, leder (H)
Undis Scheslien, nestleder (Sp)
Irene Kalrasten (Ap)
Hans Olav Lahlum (Sv)

Følgende hadde meldt forfall:

Thomas Longva (V)

Følgende varamedlem møtte:

Ingen

Følgende varamedlem hadde meldt forfall:

Birgit O. Husom (V), personlig vara for Thomas Longva

Ellers møtte:

Fra Innlandet Revisjon IKS: Oppdragsansvarlig forvaltingsrevisor Reidun Grefsrud (deltok under sakene 25-30).

Sekretær: Kjetil Solbrækken.

Møteprotokollen er sendt til:

Kommunestyret v/ordfører, kontrollutvalgets medlemmer og varamedlemmer, rådmannen, Innlandet Revisjon IKS, Oppland Arbeiderblad og Gjøviks Blad.

**Utvalgsmøtet ble satt kl. 0845 med Roar Løken Lunder som møteleder.
Innkalling og sakliste ble enstemmig godkjent.**

Til behandling:

SAK NR. 23/2016

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 11.03.16

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 11.03.16 godkjennes.
---------------------------	---

SAK NR. 24/2016

**HENVENDELSE TIL KONTROLLUTVALGET VEDR.
LEIEAVTALE**

Fra behandlingen:

Møtet ble enstemmig besluttet lukket i forbindelse med behandlingen av saken, jf. kommunelovens § 31, jf. offentlighetslovens § 13 og 24.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Kontrollutvalget har vurdert henvendelsen og ønsker å undersøke saken nærmere. 2. Rådmannen inviteres til å redegjøre for prosessen omkring inngåelse av den omtalte leieavtalen. Det bes særlig om redegjørelse omkring fastsetting av leiepris og vurdering av eventuelle andre interesserter/innhenting av flere tilbud.
---------------------------	---

SAK NR. 25/2016

HENVENDELSE TIL KONTROLLUTVALGET VEDR. SAK OM VEGRETT

Fra behandlingen:

Sekretær informerte innledningsvis om innkommet spørsmål om utvalgsleders og nestleders habilitet i forbindelse med saken. Kontrollutvalget vurderte spørsmålene opp mot forvaltningslovens § 6 annet ledd, dvs. om «andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Kontrollutvalget (bestående av tre medlemmer) besluttet enstemmig at de omtalte forholdene ikke medførte inhabilitet for verken leder eller nestleder. Leder og nestleder fratrådte under behandling av egen habilitet.

Møtet ble enstemmig besluttet lukket i forbindelse med behandlingen av saken, jf. kommunelovens § 31, jf. offentlighetslovens § 13 og 18.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Kontrollutvalget har vurdert henvendelsen med bakgrunn i oversendte dokumenter og tidligere behandling av samme sak i kontrollutvalgets møte den 8/10-15. 2. Kontrollutvalget har på nytt vurdert egne undersøkelser i saken. Kontrollutvalget er fortsatt av den oppfatning at saken ikke er egnet for oppfølging i kommunens kontrollutvalg. Det vises her til at saken er prøvd rettslig, jf. dom i Jordskifteretten den 14.11.2013.
---------------------------	---

SAK NR. 26/2016

KOSTRA (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING): ORIENTERING OM SYSTEMET, PRAKTISK BRUK OG FORELØPIGE TALL FOR 2015

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS v/Reidun Grefsrud presenterte kostra-systemet og utvalgte kostra-tall for 2015.

Sekretær informerte om at Gjøvik kommune i 2016 vil fremskynde arbeidet med det årlige nøkkeltallsheftet. Det ble videre orientert om at rådmannen har besluttet å være partner og pilot i utviklings- og innovasjonsprosjektet «Nettskybasert kommunal virksomhetsstyring og planlegging» som er en ordning gjennom Innovasjon Norge. Den delen av prosjektet Gjøvik skal delta i er først og fremst å prøve ut

modulen «Framsikt» i årets budsjettprosess. Framsikt analyse – modulen erstatter Agenda Kaupang – regnearket som tidligere er benyttet.

Vedtak, enstemmig:

1. Informasjon om KOSTRA-systemet og hovedtrekkene i kommunens bruk av tallmaterialet tas til orientering.
2. Presentasjon av utvalget kostra-tall for 2015 tas til orientering.
3. Kommunens egen nøkkeltallsanalyse for 2016 (basert på 2015-tall) bes lagt frem for kontrollutvalget når dette foreligger. Rådmannen inviteres til å presentere saken for kontrollutvalget.

SAK NR. 27/2016

OVERORDNET ANALYSE - FORVALTNINGSREVISJON

Vedtak, enstemmig:

1. Sekretær bes om å oppdatere oversikten over forslag/innspill til aktuelle områder og tema til videre drøfting.
2. Saken følges opp på neste møte.

SAK NR. 28/2016

SELSKAPSKONTROLL: PRESENTASJON AV KONTROLLUTVALGETS OPPGAVE

Fra behandlingen:

Utvalgssekretær orienterte.

Vedtak, enstemmig:

Presentasjon av kontrollutvalgets lovpålagte oppgave med selskapskontroll tas til orientering.

SAK NR. 29/2016

OVERORDNET ANALYSE - SELSKAPSKONTROLL

Vedtak, enstemmig:

1. Med bakgrunn i diskusjonen i møtet bes sekretær om å oppdatere og strukturere oversikten over foreløpige prioriteringer. Saken følges opp på neste møte.
2. Siste eierskapsmelding for Gjøvik kommune legges frem for kontrollutvalget til orientering.

SAK NR. 30/2016

REFERATSAKER

Følgende saker ble referert:

1. Orientering om muntlig henvendelse til kontrollutvalget v/sekretær vedr. byggesak

2. Orientering om muntlig henvendelse til kontrollutvalget v/utvalgsleder
3. Rammeavtale for sekretær for kontrollutvalget: Melding fra felles innkjøpsenhet i Gjøvikregionen til samarbeidsrådet for innkjøp i Gjøvikregionen og innkjøpsleder i Hadelandsregionen.
4. Artikkel «Datatilsynet øker bruken av gebyrer for å sørge for at personopplysningsloven følges»
5. Neste møte: Tidspunkt/saksliste
6. Orientering fra utvalgssekretær om planlagt samarbeid med ressursperson om levering av sekretærtjenester til kommunene. Målsetting: Økt kvalitet og redusert sårbarhet
7. Vedtak i kommunestyret den 17/12-15 – Sak 124/15: Eierskapsmelding 2014
8. Diverse avisartikler

Vedtak, enstemmig:

1. Referatsakene tas til orientering.
2. Det tas til orientering at kontrollutvalgets møte den 12/5-16 kl. 0845 er flyttet til den 23/5-16 kl. 0845.

Gjøvik, 14. april 2016.

Roar Løken Lunder
leder

**RETT UTSKRIFT:
Gjøvik, 14. april 2016.**

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

NESTE MØTE

Dato: MANDAG 23. MAI 2016

Tidspunkt: KL. 0845

Aktuelle saker:

- *Årsregnskap 2015 for Gjøvik kommune – kontrollutvalgets uttalelse*
- *Redegjørelse omkring leieavtale*
- *Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll*

Saker til senere møter:

- *Kostra – nøkkeltallshefte (KU-sak 26/16)*
- *Industribygg AS: Oppfølging av div. spørsmål (KU-sak 20/16)*
- *Risikovurderinger på tjenestenivå (KU-sak 12/16)*
- *Info om rådmannens internrevisjon «Informasjonssikkerhet» (KU-sak 12/16)*

Bestillinger (Innlandet Revisjon IKS):

- *Revisjonsprosjekt: Helse og omsorg: Måloppnåelse forsvarlig helsehjelp, samhandlingsreformen og konsekvenser for brukere (begrenset til en problemstilling, jf. ku-sak 06/15)*

Møteplan for 2016:

- Torsdag 21.01.16 kl. 0845
- Torsdag 03.03.16 kl. 0845
- Fredag 11.03.16 kl. 0845 – i tillegg til opprinnelig fastsatt møteplan
- Torsdag 14.04.16 kl. 0845
- ~~Torsdag 12.05.16 kl. 0845~~ - avlyst
- Mandag 23.05.16 kl. 0845 – i tillegg til opprinnelig fastsatt møteplan
- Torsdag 09.06.16 kl. 0845
- Torsdag 01.09.16 kl. 0845
- Torsdag 13.10.16 kl. 0845
- Torsdag 01.12.16 kl. 0845

Gjøvik kommune

REGNSKAPSREVISJON: PRESENTASJON AV FAGOMRÅDET OG REVISJONSSTRATEGI FOR 2015

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	23.05.16	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for 2015 (brev av 30/9-15 fra Innlandet Revisjon IKS til kontrollutvalget)
2. Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet 2015 (brev av 29/6-15 fra Innlandet Revisjon IKS til kontrollutvalget)

Vedlagt:

Vedlegg 1

Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Revisors presentasjon av fagområdet tas til orientering.
2. Kontrollutvalget tar overordnet revisjonsstrategi for revisjon av kommuneregnskapet for 2015 og oppdragsansvarlig revisors uavhengighetserklæring til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Regnskapsrevisjon er en av de tre primæroppgavene kontrollutvalget har ansvar for å påse at blir gjennomført. Kontrollutvalgets oppgave er nærmere presisert i forskrift om kontrollutvalg § 6:

”Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskap og kommunale eller fylkeskommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, herunder å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar

med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks, eller avtaler med revisor.”

Det er etablert rutiner for å holde seg «løpende orientert». Dette gjøres ved å ha tre faste møtepunkter med regnskapsrevisor gjennom året;

1. Presentasjon av plan/strategi for revisjon av kommuneregnskapet (høsten)
2. Statusrapport – underveisrapportering (vinter)
3. Presentasjon av revisjonsberetning og revisjonsarbeidet i f.m. behandling av årsregnskapet (våren)

Forrige kontrollutvalg ble orientert om revisjonsstrategien i sitt møte den 8/10-15. Dette var det siste møtet i forrige valgperiode. På grunn av en relativt hektisk oppstart for nytt kontrollutvalg, ble det forventet å introdusere regnskapsrevisjonen. For å kompensere for dette er det lagt opp til noe generell informasjon i i samme møte som kommunens årsregnskap for 2015 skal behandles.

Det er derfor lagt opp til:

- Kort presentasjon av fagområdet regnskapsrevisjon
- Kort presentasjon av tidligere fremlagt revisjonsstrategi (se vedlegg 1).

For ordens skyld legges også ved egenvurdering fra oppdragsansvarlig revisor i forhold til egen uavhengighet (se vedlegg 2). Det siste følger av krav i lovverket om årlig å avgi en slik genererklæring.

Oppdragsansvarlig revisor for Gjøvik kommune orienterer.

Under er det klippet inn omtale av regnskapsrevisjonen på hjemmesiden til Norges Kommunerevisorforbund (NKRF):

Regnskapsrevisjon

Formålet med regnskapsrevisjon i kommuner og fylkeskommuner er å gjøre revisor i stand til å avgi en uttalelse om hvorvidt kommunens/fylkeskommunens årsregnskap i det alt vesentlige er avlagt i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk. Med vesentlig menes her at årsregnskapet ikke inneholder feilinformasjon som ville fått brukerne av årsregnskapet til å treffe en annen beslutning dersom feilinformasjonen ikke var tilstede. Innholdet i regnskapsrevisjon i kommunal sektor er nærmere regulert i forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner, [§ 3](#) som lyder slik:

"Revisor skal ved revisjon av årsregnskapet vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrifter, derunder om det gir et uttrykk for den økonomiske virksomhet i regnskapsåret og stillingen ved årsskiftet som er i overensstemmelse med god kommunal regnskapsskikk. Videre skal revisor

a) se etter at beløpene i kommunens/fylkeskommunens eller det kommunale/fylkeskommunale foretakets årsregnskap stemmer med regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå, og at vesentlige avvik er redegjort for i årsberetningen.

b) vurdere om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet.

Revisor skal vurdere om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lover og forskrifter.

Revisor skal se etter at den revisjonspliktige har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon, eller på annen måte, skal revisor straks sende foreløpig innberetning til kontrollutvalget. Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet."

Oppgaven med å vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk, omtales ofte som regnskapsbekreftelsen. Som en del av denne oppgaven skal revisor også (a) se etter at det foreligger gyldige bevilgninger for den bruk av midler årsregnskapet viser og (b) vurdere om årsberetningens opplysninger om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet. I tillegg skal revisor som en del av regnskapsrevisjonen vurdere om ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for en ryddig og oversiktlig bokføring, og at den interne økonomiske kontrollen er ordnet på en betryggende måte.

Regnskapsrevisjon er i utgangspunktet innrettet mot å avdekke feilinformasjon i årsregnskapet. Slik feilinformasjon kan skyldes rene utilsiktede feil, eller misligheter. Misligheter er i merknadene til forskriften definert som "uredelige handlinger med sikte på å oppnå en urettmessig eller ulovlig fordel". Revisors fokus i forhold til misligheter er i planleggingen og gjennomføringen av revisjonen knyttet opp mot regnskapsbekreftelsen. Revisor har altså ikke noe ansvar for aktivt å avdekke misligheter på andre områder, men dersom revisor skulle avdekke misligheter i andre sammenhenger, oppstår uansett en plikt til å rapportere og følge opp forholdet.

Resultatet av regnskapsrevisjonen rapporteres til kommunestyret/fylkestinget gjennom revisjonsberetningen. Krav til innhold i revisjonsberetningen og bestemmelser om når den skal avgis er gitt i revisjonsforskriften [§ 5](#). Revisjonsberetningen avgis til kommunestyret/fylkestinget, med kopi til kontrollutvalget og formannskap/fylkesutvalg, og administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet. Revisjonsberetningen skal avlegges senest 15. april. Denne fristen gjelder selv om årsregnskapet ikke foreligger eller er ufullstendig.

Gjennom revisjonsberetningen uttaler revisor seg med høy, men ikke absolutt, sikkerhet om følgende forhold:

1. om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk,
2. om de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og om beløpene i den revisjonspliktiges årsregnskap stemmer med regulert budsjett,
3. om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet, og om forslag til anvendelse av regnskapsmessig overskudd eller dekning av regnskapsmessig underskudd, er i samsvar med lov og forskrifter,
4. om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

I tillegg til revisjonsberetningen skal revisor også rapportere andre forhold som er avdekket gjennom

revisjonen. Slik rapportering skal skje til kontrollutvalget, med kopi til administrasjonssjefen. Rapportering av slike forhold skal skje i form av "nummererte brev". Revisjonsforskriften [§ 4](#) gir bestemmelser om hvilke forhold som skal rapporteres i nummererte brev.

Revisjonen skal gjennomføres i samsvar med "god kommunal revisjonsskikk". Dette innebærer i praksis at revisjonsarbeidet i tillegg til å skulle følge bestemmelsene i kommuneloven og revisjonsforskriften, også skal være i samsvar med internasjonale standarder for revisjon – "International Standards on Auditing ([ISA](#))" – samt de særlige hensyn knyttet til revisjon i offentlig sektor som fremkommer av standardene. ISA-ene fastsettes av "International Auditing and Assurance Standards Board ([IAASB](#))". Ytterligere veiledning for bruk av ISA-ene ved revisjon i offentlig sektor utarbeides av INTOSAI Professional Standards Committee ([PSC](#)).

For å bistå revisorene med å gjennomføre revisjonen i samsvar med de kravene som stilles i lov, forskrift og standarder, har NKRF utarbeidet en egen revisjonsmetodikk beregnet for bruk ved regnskapsrevisjon i kommunal sektor. Metodikken består av to deler. Teoriboken "[Kommunal revisjonsmetodikk](#)", hvor logikken bak de ulike fasene i revisjonsarbeidet og helheten/sammenhengen i opplegget beskrives, utgjør selve fundamentet i metodikken. Den andre delen er [revisjonsmetodikkens praktiske del – RPD-en](#). Den består av en samling skjemaer og maler som revisorene kan bruke som idéer, forslag og innspill til hvordan revisjonen kan legges opp i praksis.

Gjøvik, 30. september 2015

J.nr./Referanse: 2015-722 /GK/Korr/ ur

Kontrollutvalget i Gjøvik kommune

Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for 2015.

1. Innledning.

Det vises til oppdragsavtalen hvor det framgår at hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi skal forelegges for kontrollutvalget.

De karakteristiske trekkene ved oppdraget, som definerer oppdragets omfang, framgår i hovedsak av oppdragsavtalen. Rammeverket for revisjonen består av

- Kommunelovens § 78 og tilhørende forskrifter om revisjon
- God kommunal revisjonsskikk – her inngår internasjonale standarder for revisjon fastsatt i Norge av Den norske Revisorforening (ISA).

Rammeverket for årsregnskapet, som revideres, består av

- Kommunelovens § 48 og tilhørende forskrifter om budsjett og regnskap
- Bokføringsloven med tilhørende forskrift
- God kommunal regnskapsskikk – her inngår regnskapsstandarder m.v. som utvikles av GKRS

Revisor må i henhold til ISA 300 – planlegging av revisjon av et regnskap – utarbeide en overordnet revisjonsstrategi for oppdraget som beskriver revisjonens omfang, når den skal utføres, styringen av oppdraget, og som gir føringer for utarbeidelsen av revisjonsplanen.

I samsvar med nevnte revisjonsstandard og kontrollutvalgets forventninger vil hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi bli beskrevet i følgende punkter:

1. Inndeling av kommunen i revisjonsområder
2. Risiko- og vesentlighetsvurderinger
3. Tidspunkt for gjennomføring av revisjonen og styringen av oppdraget
4. Metodikk og angrepsvinkel
5. Identifiserte risikoer som følges opp

Overordnet revisjonsstrategi vil basere seg på revisors foreløpige vurderinger og tidligere erfaringer med oppdraget med hensyn til risiko- og vesentlighetsvurderinger. Revisjonsstrategien vil utvikles gjennom revisjonsprosessen og endringer som får vesentlig innvirkning på angrepsvinkel og risikovurderinger vil bli kommunisert til kontrollutvalget gjennom den periodiske rapporteringen. Revisjonsplanen vil på samme måte utvikles i en dynamisk prosess gjennom året med vekslende mellom risikovurderingshandlinger og videre revisjonshandlinger.

Oppdragsansvarlig revisor vil supplere med muntlig orientering i møtet.

Hovedkontor:
Postadr.: Postboks 988
2626 Lillehammer
Tlf 61289080 Faks 61289081
E-post: postmottak@irev.no

Avdeling Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik
Tlf. 61130350

Firma:
www.irev.no
Besøksadresse: Kirkeg. 76
2609 Lillehammer
Org. nr. 987769386MVA
Bank 16041146927

2. Inndeling av kommunen i revisjonsområder

Regnskapet deles inn i revisjonsområder. Revisjonsområdene dekker alle deler av drifts-, investerings- og balanseregnskapet. I tillegg har vi generelle revisjonsområder som dekker regnskapsrapportering, budsjett og årsberetning.

3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Revisjonsarbeidet skal være basert på en vurdering av risiko og vesentlighet.

Med **risiko** menes risikoen for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i regnskapet. I arbeidet med å utvikle overordnet revisjonsstrategi vurderes dette på overordnet nivå basert på revisors erfaringer med oppdraget, diskusjoner i revisjonsteamet og kommunikasjon med rådmannen.

Vi vurderer sannsynligheten for at feil kan oppstå og betydningen av disse om de oppstår. Vi vurderer risiko for at feil som oppstår ikke blir oppdaget og rettet som følge av kommunens interne kontroll. I denne fasen vurderes følgende elementer i den interne kontroll: kontrollmiljø (ledelsens integritet, etiske holdninger, kompetanse o.l.), enhetens risikovurderingsprosess, informasjonssystemer (overordnet vurdering av regnskapsopplegget) og overvåking (ledelsens oppfølging av at den interne kontroll).

Vår foreløpige vurdering av risiko for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i regnskapet er at risikoen er **middels/lav**. Den samlede risiko anses dermed uendret fra foregående år.

Følgende momenter er lagt til grunn:

- Kommunen er offentlig virksomhet som i stor grad er regel- og budsjettstyrt
- Kommunen er en relativt stor virksomhet med etablert organisering og etablerte internkontrollsystemer
- Vår erfaring med kommunen

Med **vesentlighet** menes at feilinformasjon er vesentlig dersom feil i eller utelatelse av informasjon kan påvirke økonomiske beslutninger som treffes av brukerne (i hovedsak kommunestyret) på grunnlag av årsregnskapet. Det sentrale i vesentlighetsbegrepet er regnskapsbrukernes beslutninger på grunnlag av regnskapet. I praksis er det verken mulig å ha oversikt over eller kunne ta hensyn til alle potensielle beslutninger som treffes på grunnlag av regnskapet. Det har derfor utviklet seg en praksis basert på relativt enkle metoder for å fastsette hva som er vesentlig feilinformasjon i regnskapet.

Revisor må tallfeste vesentligheten, og vesentlighetsgrensen som settes i planleggingsfasen er et utgangspunkt for revisor, og vesentligheten skal revurderes etter hvert som revisjonen utføres.

Ved en foreløpig vurdering av vesentlighet for regnskapet totalt sett har vi lagt til grunn at vesentlighetsgrensen må settes på et **middels nivå** for Gjøvik kommune.

Følgende momenter er lagt til grunn:

- Kommunens økonomi
- Kommunens finansielle utgangspunkt (lånegjeld, reserver/fond)
- Kommunens investeringsbudsjett
- Kommunens omdømme (omtale i media)

Fastsettelsen av den konkrete vesentlighetsgrensen baseres på referanseverdier i tråd med anbefalinger i revisjonsstandarden, kommunal revisjonsmetodikk og revisors profesjonelle skjønn.

4. Tidspunkt for gjennomføring av revisjonen og styringen av oppdraget

Det er avtalt totalt 1160 timer (ekskl. møter) til regnskapsrevisjon m.v. i 2015. Revisjon av årsregnskapet er budsjettert med 920 timer, attestasjoner og revisjonsuttalelser 210 timer og andre oppgaver 30 timer.

Oppdragsansvarlig revisor er Unn Romundgard. Medarbeidere i revisjonsteamet er Bjørn Gustavsen og May Tove Ringsveen. Oppdragsansvarlig styrer oppdraget og gjennomgår medarbeidernes arbeid og trekker de endelige konklusjoner samt underskriver revisjonsberetningen.

Revisjonen kan deles i tre hovedfaser; overordnet planlegging (tidlig høst), detaljplanlegging og revisjon gjennom året (oktober-februar) og årsoppgjør (februar-april/mai). Det rapporteres til kontrollutvalget tertialvis om ressursbruken og faglig etter behov. Endelig frist for revisjonsberetning er 15. april 2016. Oppdragsansvarlig revisor presenterer revisjonsarbeidet og revisjonsberetningen for kontrollutvalget.

5. Metodikk og angrepsvinkel

Revisor skal gjennomføre sitt arbeide i samsvar med god kommunal revisjonsskikk. For å effektivisere revisjonsarbeidet og for å sikre etterlevelse av revisjonsstandardene og god kommunal revisjonsskikk har Innlandet Revisjon IKS tatt i bruk revisjonsverktøyet Descartes. Descartes systematiserer arbeidet på en måte som sikrer at for eksempel identifiserte risikoer som skal følges opp blir behandlet videre. Det må begrunnes om identifiserte risikoer ikke skal følges opp videre.

De videre revisjonshandlinger skjer ved test av kontroller, analyser og/eller detaljtest av transaksjoner, kontosaldoer og tilleggsopplysninger.

Når det gjelder test av kontroller vil vi benytte oss av rullering der det vurderes hensiktsmessig, d.v.s. at vi kan velge å bygge på de tester av kontroller som er utført de to foregående år dersom kontrollrutinene er uendret.

6. Identifiserte risikofaktorer og obligatoriske handlinger som følges opp

Her beskrives hvilke risikofaktorer som skal følges opp i året. Risikofaktorer omfatter både identifiserte risikofaktorer og obligatoriske oppgaver. Disse forholdene skal gjenspeiles i de detaljerte revisjonsplanene som utarbeides for de enkelte områder.

Risikofaktorer :

- Forskriftsbestemte oppgaver for kommunens revisor:
 - Kontroll og attestasjon av kompensasjonsoppgave for merverdiavgift og innsending i Altinn.
 - Kontroll av budsjett, herunder å vurdere om det foreligger vesentlige budsjettavvik og vurdere om avvik er tilstrekkelig forklart i årsberetningen.
 - Kontroll og attestasjon om ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

- Årsavslutningen 2015
 - Kontrollere at årsregnskapet med noter er presentert i hht kommunelovens krav.
 - Kontrollere at årsberetningen er i hht kommunelovens krav.
 - Avslutningsposter og avstemming av sammenhenger i årsregnskapet.
 - Kontroll av bruk og avsetning fond.
 - Kontroll av vesentlige balanseposter og noter.

- Investeringsbudsjett og – regnskap:
 - Fokus på budsjett / avvik mv
 - Skillet mellom driftsutgifter og investeringsutgifter – KRS nr. 4

- Vurdere rutiner vedr. IKT:
 - Arbeidsdeling og tilgangskontroller

- Oppfølgingssaker fra 2014
 - Konkrete poster i regnskapet

- Dokumentasjon av nøkkelkontroller for utvalgte rutiner
 - Tilhørende testing

- Risiko for ledelsens overstyring av intern kontroll
 - Uredelig regnskapsføring (med fokus på regnskapsavslutningen)

Mislighetsrisikofaktorer:

- Økonomiske uregelmessigheter (ved lønn og godtgjørelser)
- Nærstående parter

Risikofaktorer kan revurderes i den videre revisjonsprosessen.

Med hilsen

 Unn Romundgard
 Oppdragsansvarlig revisor

Gjøvik, 29. juni 2015

J.nr./Referanse: 2015-577/KU-GK/korr/ur

Til kontrollutvalget

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet i forhold til Gjøvik kommune

Innledning

I henhold til forskrift om revisjon (revisjonsforskriften) § 12 skal oppdragsansvarlig revisor for kommuner ha ført en hederligandel. Oppfølging av dette kravet tilligger kontrollutvalget, jamfør merknader til nevnte bestemmelse.

I følge revisjonsforskriften § 15 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Lovgivningsmessige krav til revisors uavhengighet

Følgende fremgår av kommuneloven § 79:

Den som foretar revisjon for en kommune eller fylkeskommune kan ikke ivareta revisjons- og kontrolloppdrag for kommunen eller fylkeskommunen dersom revisor eller dennes nærstående har en slik tilknytning til revidert eller kontrollert virksomhet, dens ansatte eller tillitsmenn, at dette kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet. Det samme gjelder dersom det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet ved gjennomføring av oppgavene. Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen, eller i en interkommunal samarbeidsordning, medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

Som nærstående regnes

- a) ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapsliknende forhold
- b) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken, og deres ektefeller eller personer som de bor sammen med i ekteskapsliknende forhold og
- c) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt under bokstav a.

Krav til uavhengighet er nærmere spesifisert i revisjonsforskriften § 13.

- Revisor kan etter denne forskrift ikke inneha andre stillinger hos kommunen eller fylkeskommunen eller i virksomhet som den kommunen eller fylkeskommunen deltar i ved siden av revisoroppdraget.
- Revisor kan ikke være medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i.

- Revisor kan ikke delta i, eller ha funksjoner i annen virksomhet når dette kan føre til at vedkommendes interesser kommer i konflikt med interessene til oppdragsgiverne eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til den som foretar revisjon.

I tillegg er det følgende begrensninger ved gjennomføring av oppgaver, jf. revisjonsforskriften § 14:

- revisor kan ikke utføre rådgivnings- eller andre tjenester der dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet
- revisor kan ikke yte tjenester som hører inn under den revisjonspliktiges (dvs kommunens) egne ledelses- og kontrolloppgaver
- revisor kan ikke opptre som fullmektig for den revisjonspliktige, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstoloven.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Pkt 1: Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i Innlandet Revisjon IKS.
Pkt 2: Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som Gjøvik kommune deltar i.
Pkt 3: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Pkt 4: Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til Gjøvik kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Pkt 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriftens § 14, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Gjøvik kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Pkt 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Gjøvik kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Pkt 7: Opptre som	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Gjøvik kommune.

fullmektig for den revisjonspliktige	
Pkt 8: Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Med hilsen

Unn Romundgård
Oppdragsansvarlig revisor

Gjøvik kommune

ÅRSREGNSKAP 2015 FOR GJØVIK KOMMUNE – KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE

Sluttbehandles i: Kontrollutvalget			
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	23.05.16	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Revisjonsberetning for 2015 – datert 13/5-16
2. Revisjonsberetning for 2015 – datert 15/4-16
3. Årsregnskapet 2015 for Gjøvik kommune
4. Rådmannens årsrapport for 2015

Vedlagt:

- Vedlegg 1
- Vedlegg 2
- Ja (eget vedleggdokument)
- Ja (eget vedleggdokument)

FORSLAG TIL VEDTAK:

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL GJØVIK KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2015

Kontrollutvalget har behandlet Gjøvik kommunes årsregnskap for 2015. Sammen med årsregnskapet forelå revisjonsberetningen og rådmannens årsrapport for 2015.

Kontrollutvalget har basert sin uttalelse på en gjennomgang av de ovennevnte dokumentene, og presentasjoner i kontrollutvalgets møte av kommunens revisor/Innlandet Revisjon IKS og kommuneadministrasjonen ved rådmann og økonomisjef.

Kontrollutvalget har merket seg at det foreligger en ”ren” revisjonsberetning, uten noen forbehold eller presiseringer fra revisors side.

Kontrollutvalget har følgende kommentarer etter sin gjennomgang av årsregnskap og årsrapport for 2015:

- (fylles evt. ut i møtet)
-

Utover dette, og det som framgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet, datert 13. mai 2016, har kontrollutvalget ingen merknader til kommunens årsregnskap for 2015.

SAKSOPPLYSNINGER:

Kontrollutvalgets oppgaver vedr. årsregnskapet:

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med kommunens årsregnskap fremgår slik at Forskrift om kontrollutvalg:

§ 6 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskap og kommunale eller fylkeskommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, herunder å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks, eller avtaler med revisor.

§ 7 Uttalelse om årsregnskapet

Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet før det vedtas av kommunestyret eller fylkestinget. Uttalelsen avgis til kommunestyret eller fylkestinget. Kopi av uttalelsen skal være formannskapet i hende tidnok til at det kan tas hensyn til den, før dette organet avgir innstilling om årsregnskapet til kommunestyret/fylkestinget.

Kontrollutvalgets behandling av årsregnskapet:

Årsregnskap og rådmannens årsrapport er vedlagt saken (utsendt direkte fra kommunen). Det legges opp til en gjennomgang av dokumentene i møtet. I den forbindelse er det lagt opp til følgende presentasjoner i møtet:

- Revisor/Innlandet Revisjon IKS er invitert til møtet til å orientere om revisjonsarbeidet og presentere revisjonsberetningen.
- Rådmannen og kommunens regnskapsansvarlig er invitert til å presentere årsregnskapet og rådmannens årsrapport. I likhet med tidligere år er det bedt om at kontrollutvalget minimum blir orientert om følgende:
 1. *Kommunens resultat og økonomiske situasjon.*
 2. *Vesentlige regnskapsmessige og avgiftsmessige problemstillinger i årets regnskap.*
 3. *Vesentlige avvik i forhold til planer/budsjett/vedtak.*
 4. *Overordnet intern kontroll og styring - økonomiområdet.*

Tidligere kommunikasjon med revisor gjennom året er også en del av grunnlaget for saken. Det vises her til:

- *Presentasjon av revisjonsplan/revisjonsstrategi for revisjon av regnskapet*

Samlet skal dette kunne gi kontrollutvalget et forsvarlig grunnlag til å utforme en uttalelse til årsregnskapet.

Det foreligger ingen standard for hvordan kontrollutvalgets uttalelse til regnskapet skal utformes. Forslag til vedtak i saken følger samme mal som tidligere år, som igjen er basert på et tidligere forslag fra Norges kommunerevisorforbund (NKRF).

Oppfølging av merknader fra kommunestyret eller kontrollutvalget:

Det foreligger ingen politiske vedtak/merknader innenfor regnskapsrevisjonens ansvarsområde til oppfølging. Derimot hadde kontrollutvalget kommentar i fjorårets uttalelse til årsregnskap som er naturlig å følge opp.

Kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskapene de siste årene er gjengitt i sin helhet under.

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL TIDLIGERE ÅRSREGNSKAP:

2014:

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL GJØVIK KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2014

Kontrollutvalget har behandlet Gjøvik kommunes årsregnskap for 2014. Sammen med årsregnskapet forelå revisjonsberetningen og rådmannens årsrapport for 2014.

Kontrollutvalget har basert sin uttalelse på en gjennomgang av de ovennevnte dokumentene, og presentasjoner i kontrollutvalgets møte av kommunens revisor/Innlandet Revisjon IKS og kommuneadministrasjonen ved rådmann og økonomisjef.

Kontrollutvalget har merket seg at det foreligger en ”ren” revisjonsberetning, uten noen forbehold eller presiseringer fra revisors side.

Kontrollutvalget har følgende kommentarer etter sin gjennomgang av årsregnskap og årsrapport for 2014:

Kommunens økonomiske situasjon mv.:

- *Hovedinntrykket er at kommunen har en god finansiell stilling og tilfredsstillende handlefrihet. Kommunen synes å ha god likviditet, til tross for at likviditeten er noe svekket gjennom året.*
- *Kontrollutvalget støtter rådmannens oppsummering om at:*
 - *Vedvarende lavt rentenivå gir lave finansutgifter og lav finansavkastning.*
 - *Lavere utgifter til lønnsoppgjør og pensjonsutgifter enn budsjettet, men «overhenget» til 2015 er stort.*
 - *Utfordrende drift på flere tjenestoområder vil kreve streng budsjett disiplin og styring også fremover.*

- *Kontrollutvalget har videre merket seg følgende:*
 - *Sykefravær 8,8 % (historisk lavt)*
 - *Inntektsveksten (3,5 %) er vesentlig lavere enn utgiftsveksten (6,3 %). Dette er en bekymringsfull utvikling.*
 - *Finansforvaltningen: Avsatt bufferfond (ca 43 mill) er vesentlig lavere enn anbefalt/forutsatt (ca 75 mill).*
 - *Lånegjeld: Moderat netto lånegjeld sammenlignet med andre kommuner på samme størrelse.*
 - *Pensjon: Stort etterslep/premieavvik (153,5 mill) og lite pensjonsfond til å møte denne forpliktelsen (ca 30 mill).*

Budsjett/regnskap – tjensteområdene:

- *Samlet sett går driften på tjensteområdene i omkring balanse (minus 0,7 millioner totalt for kommunen). Fra gjennomgangen av tjensteområdene har kontrollutvalget særlig merket seg følgende:*
 - *Barnevernet:*
Barnevernet går med mindreforbruk («overskudd») med 3 millioner og har hatt høyt sykefravær (12,8 %). Lavere aktivitetsnivå enn forutsatt, kombinert med høyt press på tjenestene gir grunn til bekymring i forhold til tjenstenivået.
 - *Helse og omsorg:*
Bekymringsfullt høyt antall betalte ventedøgn, utskrivningsklare fra sykehus (518 totalt i 2014).

Årsrapport og årsregnskapsdokumentene:

- *Det er i 2014 gjort flere endringer i dokumentene. Kontrollutvalget mener endringene har ført til bedre leservennlighet, og tar til orientering at rådmannen vil utvikle dokumentene ytterligere ved neste årsrapportering.*
- *Som innspill i det videre utviklingsarbeidet oppfordrer kontrollutvalget om å vurdere årsrapporteringens omtale av utviklingen i lånegjeld. Det vises her til rapport fra Riksrevisjonen i 2015 om kommunens låneopptak og gjeldsbelastning som bl.a. stiller spørsmål (på generelt grunnlag) om kommunestyrene får tilstrekkelig informasjon om gjeldsbelastningen. Det vises videre til kravene i kommunelovens § 48 nr. 5 og kommunal regnskapsskikk (KRS) nr. 6 som bl.a. sier at:*

«Årsberetningen skal gi opplysninger om faktorer som påvirker kommunens resultat og finansielle stilling. Årsberetningen skal redegjøre for kommunens evne til å finansiere sin aktivitet og møte sine forpliktelser, både på kort og lang sikt. Fremstillingen skal hjelpe brukerne til å kunne vurdere kommunens historiske og fremtidige utvikling. Forhold av vesentlig betydning for kommunen skal tas inn og kritiske faktorer for kommunen bør omhandles. Årsberetningen bør kobles mot og fokusere på forhold som innebærer endringer i forhold til gjeldende økonomiplan.»

Utover dette, og det som framgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet, datert 15. april 2015, har kontrollutvalget ingen merknader til kommunens årsregnskap for 2014.

2013:

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL GJØVIK KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2013

Kontrollutvalget har behandlet Gjøvik kommunes årsregnskap for 2013. Sammen med årsregnskapet forelå revisjonsberetningen og rådmannens årsrapport for 2013.

Kontrollutvalget har basert sin uttalelse på en gjennomgang av de ovennevnte dokumentene, og presentasjoner i kontrollutvalgets møte av kommunens revisor/Innlandet Revisjon IKS og kommuneadministrasjonen ved rådmann, kommunalsjef, regnskapssjef og avdelingsleder regnskap.

Kontrollutvalget har merket seg at det foreligger en "ren" revisjonsberetning, uten noen forbehold eller presiseringer fra revisors side.

Kontrollutvalget på sin side har følgende kommentarer:

- **Bekymringsfull utvikling i pensjoner:**

Kontrollutvalget vil uttrykke generell bekymring i forhold til pensjoner og vil særlig peke på følgende forhold:

- *Premieavviket (utsatt kostnadsføring av pensjon) viser en stadig økende tendens. I 2013 er denne posten økt med ca 3 millioner kroner netto (2012: økning 49 millioner), og totalt/akkumulert premieavvik er nå oppe i ca 120 millioner. Kommunen har pr. 31/12-13 kun avsatt 16 millioner kroner for å møte disse kostnadene.*
- *Netto pensjonsforpliktelser (forskjellen mellom regnskapsførte/beregnete pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser) viser fortsatt økning. Pr. 31/12-12 viser regnskapet en netto gjeld/pensjonsforpliktelse på totalt 583,1 millioner kroner. Dette er en økning på 65,1 millioner sammenlignet med fjoråret.*
- *Forslag om regelendringer:
Det er fra departementets side foreslått å redusere amortiseringstiden for premieavviket, dvs. nedbetalingstiden for det akkumulerte premieavviket. Dette vil føre til økt belastning på kommunens driftsregnskap i tiden fremover. Kommunen har avgitt en høringsuttalelse på dette.*

- **Kommunens finansforvaltning:**

Kommunen har pr. 31/12-12 totalt ca. 947 millioner kroner til forvaltning.

For å møte usikkerheten i finansmarkedene viser beregninger at kommunen bør ha et bufferfond på ca. 57 millioner kroner (tilsvarende to standardavvik) for å kunne håndtere svingninger uten at det får konsekvenser for kommunes drift og tjenesteproduksjon.

Kommunens bufferfond utgjorde 42,1 millioner kroner pr. 31/12-13. Dette betyr at målsettingen om to standardavvik (jf. kommunens finansreglement) ikke er nådd, men at utviklingen i oppbyggingen av fondet er positivt.

- **Sykefravær og manglende innleie av vikarer:**

Kontrollutvalget har merket seg at kommunen samlet sett hadde et sykefravær på 9 % i 2013. Flere virksomhetsområder opplyser i årsrapporten at det i noen grad ikke innhentes vikarer i forbindelse med fravær. Kontrollutvalget vil vurdere å se nærmere på konsekvenser av fravær for tjenesteytingen som en del av sitt arbeid med forvaltningsrevisjon.

- **Årsrapportens omtale av intern kontroll:**

Nytt av året er at kommuneloven nå stiller krav om at rådmannens årsrapport skal omtale intern kontroll, dvs. hvordan rådmannen (på overordnet nivå) sørger for «betryggende kontroll», jf. kommunelovens § 23 nr. 2. Kontrollutvalget registrerer at dette er omtalt svært kort i rådmannens årsberetning (del 1), og det stilles spørsmål om området burde vært omtalt noe fyldigere. Kontrollutvalget og oppfordrer rådmannen til å se på dette til neste år.

Rådmannens redegjørelse i møtet og kontrollutvalgets egen kunnskap om arbeidet i Gjøvik kommune med utvikling av intern kontroll tilsier at kommunen er inne i en god prosess.

Utover dette, og det som framgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet, datert 7. april 2014, har kontrollutvalget ingen merknader til kommunens årsregnskap for 2013.

2012:

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL GJØVIK KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2012

Kontrollutvalget har behandlet Gjøvik kommunes årsregnskap for 2012. Sammen med årsregnskapet forelå revisjonsberetningen og rådmannens årsrapport for 2012.

Kontrollutvalget har basert sin uttalelse på en gjennomgang av de ovennevnte dokumentene, og presentasjoner i kontrollutvalgets møte av kommunens revisor/Innlandet Revisjon IKS og kommuneadministrasjonen v/rådmann, kommunalsjef for plan og strategi og regnskapssjef.

Kontrollutvalget har merket seg at det foreligger en ”ren” revisjonsberetning, dvs. ingen bemerkninger fra revisors side til årsregnskapet.

Kontrollutvalget på sin side har følgende kommentarer:

- **Bekymringsfull utvikling i pensjoner:**

Kontrollutvalget vil uttrykke generell bekymring i forhold til pensjoner og vil særlig peke på følgende forhold:

- *Premieavviket (utsatt kostnadsføring av pensjon) viser en stadig økende tendens. I 2012 er denne posten økt med ca 49 millioner kroner, og totalt/akkumulert premieavvik er nå oppe i ca 117 millioner. Kommunen har pr. 31/12-12 ikke foretatt noen avsetninger for å møte disse kostnadene, og må derfor påregne og kostnadsføre beløpet i fremtidige regnskaper.*
- *Netto pensjonsforpliktelser (forskjellen mellom regnskapsførte/beregnete pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser) viser fortsatt økning. Pr. 31/12-12*

viser regnskapet en netto gjeld/pensjonsforpliktelse på totalt 518 millioner kroner. Dette er en økning på 54 millioner sammenlignet med fjoråret.

- **Kommunens finansforvaltning:**

Kommunen har pr. 31/12-12 totalt kr. 897,7 millioner kroner til forvaltning.

For å møte usikkerheten i finansmarkedene viser beregninger at kommunen bør ha et bufferfond på minimum 50 millioner kroner (tilsvarende to standardavvik) for å kunne håndtere svingninger uten at det får konsekvenser for kommunes drift og tjenesteproduksjon. Størrelsen på bufferfondet vil påvirkes av endringen i porteføljerisikoen. For eksempel vil en økning av aksjebeholdningen i porteføljen (innenfor finansreglementets rammer) øke kravet til avsetning til bufferfond. Denne dynamikken kunne med fordel vært bedre forklart i rådmannens årsrapport.

Kontrollutvalget registrerer at bufferfondet pr. 31/12-12 utgjorde 24,4 millioner kroner, dvs. betydelig under anbefalt nivå på minimum 50 millioner.

- **Sterk vekst i lånegjelden:**

Kommunens lånegjeld viser fortsatt vekst (11 % økning fra 2011-2012), og lånegjelden har økt med 10 % i snitt hvert år de siste seks årene. Kommunens netto lånegjeld (eksklusiv pensjonsforpliktelser) utgjorde pr. 31/12-12 nærmere 1,5 milliarder kroner.

Som kjent vil høyere lånegjeld binde opp driftsmidler til betaling av renter og avdrag, og kontrollutvalget vil derfor uttrykke bekymring for den sterke veksten i lånegjelden.

- **Svak dokumentasjon av selvkost for renovasjon:**

Kommunen har ansvar for at forurensningslovens regler om 100 % kostnadsdekning blir fulgt i forbindelse med fastsettelse av renovasjonsavgiften. Kommunen løser sitt ansvar for renovasjon gjennom det interkommunale selskapet GLT-Avfall IKS, og baserer beregningsgrunnlaget for renovasjonsavgiften i stor grad på regninger mottatt fra GLT-Avfall IKS.

Kontrollutvalget mener kommunen kan forbedre sin dokumentasjon av at man overholder forurensningslovens regler, herunder at GLT-Avfall IKS forholder seg til selvkostprinsippet i sin fakturering av kommunen. Det vises særlig til dokumentasjon av at selskapets utgifter i tilknytning til husholdningsavfall (monopolvirksomheten) og næringsavfall (konkurranseutsatt virksomhet) holdes atskilt. Kontrollutvalget vil følge opp denne saken overfor rådmannen i løpet av 2013.

Utover dette, og det som framgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet, datert 12. april 2013, har kontrollutvalget ingen merknader til kommunens årsregnskap for 2012.

Innlandet Revisjon IKS

Til kommunestyret i Gjøvik kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Rådmannen

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Gjøvik kommune som viser kr 1.422.897.264,94 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 16.610.749,71. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som administrasjonssjefen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Hovedkontor:
Postadr.: Postboks 988
2626 Lillehammer
Tlf 61289080 Faks 61289081
E-post: postmottak@irev.no

Avdeling Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik
Tlf. 61130350 Faks 61130360

Firma:
www.irev.no
Besøksadresse: Kirkeg. 76
2609 Lillehammer
Org. nr. 987769386MVA
Bank 16041146927

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Gjøvik kommune per 31. desember 2015, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE 3000) «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Andre forhold

Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 15. april 2016, som ble avgitt ved utløpet av forskriftsbestemt frist for å avlegge revisjonsberetning. Kommunens årsregnskap ble avgitt 15. mars 2016, en måned etter forskriftsbestemt frist for avleggelse, og revisjonen var ikke i stand til å utføre sitt arbeid innen sin frist den 15. april 2016.

Gjøvik, 18. mai 2016

Unn Romundgard

Oppdragsansvarlig revisor

Innlandet Revisjon IKS

Til kommunestyret i Gjøvik kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Rådmannen

REVISORS BERETNING

Administrasjonssjefen har ikke avgitt årsregnskap og årsberetning for Gjøvik kommune for regnskapsåret 2015 innen den frist som følger av forskrift om årsregnskap og årsberetning. Gjøvik kommunes årsregnskap er avlagt 15. mars, korrigert utgave er mottatt 13. april. Årsberetningen er datert 5. april. Vi har følgelig ikke vært i stand til å utføre revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk innen fristen for å avgi revisjonsberetning 15. april, jf. forskrift om revisjon § 5.

Denne revisjonsberetningen vil bli trukket tilbake når vi har fått tid til å gjennomføre de revisjonshandlinger vi finner nødvendige for å bekrefte årsregnskapet.

Gjøvik, 15. april 2016

Unn Romundgard

Oppdragsansvarlig revisor

Hovedkontor:
Postadr.: Postboks 988
2626 Lillehammer
Tlf 61289080 Faks 61289081
E-post: postmottak@irev.no

Avdeling Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik
Tlf. 61130350

Firma:
www.irev.no
Besøksadresse: Kirkeg. 76
2609 Lillehammer
Org. nr. 987769386MVA
Bank 16041146927

Gjøvik kommune

INNGÅELSE AV LEIEAVTALE – ORIENTERING V/RÅDMANNEN

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	23.05.16	Kjetil Solbrækken	Ja. Vedlegg 1 og 2 er unntatt offentlighet, jf. off.lovens § 23.

Saksdokumenter:

1. Leiekontrakt, datert 12/2-15
2. Intern kommunikasjon vedr. leieavtalen (e-post av 3/2-15)

Vedlagt:

- Ja (eget vedleggdokument – UNNTATT OFF.)
Ja (eget vedleggdokument – UNNTATT OFF.)

FORSLAG TIL VEDTAK:

--

SAKSOPPLYSNINGER:

Med bakgrunn i en henvendelse ble saken drøftet på forrige møte (14/4-16). Kontrollutvalget besluttet å prioritere å undersøke saken nærmere. Dette ble uttrykt slik i kontrollutvalgets vedtak i saken (sak 24/2016):

1. Kontrollutvalget har vurdert henvendelsen og ønsker å undersøke saken nærmere.

- 2. Rådmannen inviteres til å redegjøre for prosessen omkring inngåelse av den omtalte leieavtalen. Det bes særlig om redegjørelse omkring fastsetting av leiepris og vurdering av eventuelle andre interessenter/innhenting av flere tilbud.**

Med bakgrunn i vedtakets pkt. 2 er rådmannen/administrasjonen invitert til å redegjøre.

Saken legges frem uten forslag til vedtak.